

Handlingsplan med riktlinjer avseende våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld

1. Bakgrund

Ödeshögs socialnämnd antog 2012-12-18 ett kommunalt handlingsprogram för att uppmärksamma och motverka våld i nära relationer och främst mot kvinnor. Utifrån förändringar i lagstiftning, nationella råd etc finns det behov av att revidera socialnämndens arbete gällande våld i nära relation för att även inkludera människohandel och hedersvåld. Handlingsprogrammet ersätts i och med antagandet av nedanstående handlingsplan.

Hot och våld kan begås av både män och kvinnor men kvinnomisshandel är det klart mest förekommande. Allra vanligast är våld mot kvinnor i nära relationer. I de avsnitt i handlingsplanen som benämns som våld mot kvinnor etc inkluderar även våld mot män och våld i samkönade relationer.

Ödeshögs socialnämnds handlingsplan bygger på nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor bland annat utifrån jämställdhetspolitiska mål.

2. Definitioner

Våld i nära relationer inkluderar alla typer av våld (fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt och ekonomiskt) mellan närstående. Det gäller både i heterosexuella och samkönade relationer samt mellan syskon och inom andra familje- och släkterelationer.

Hedersrelaterat våld utmärker sig genom sitt kollektiva uttryck. Kännetecknande för våldet är att det inte utövas av en enskild man mot en enskild kvinna i en parrelation, att det grövsta våldet i regel är välplanerat och att både kvinnor och män kan utsättas.

Hedersrelaterat våld och förtryck handlar i många fall om hot som begränsar en ung persons handlingsutrymme eller rätt att själv välja partner. Den som öppet utmanar eller trotsar den rådande normen anses dra skam över hela familjen och riskerar att straffas fysiskt för att familjen eller ett utökat kollektiv ska återfå det som uppfattas som förlorad heder. Gärningspersonerna är ofta familjemedlemmar, släktingar eller andra medlemmar inom gemenskapen.

Barn som bevittnat våld någon gång i hemmet är ca tio procent av alla barn i Sverige och ca fem procent har gjort det ofta. Många barn som upplever våld blir också själva slagna. Intervjustudier visar att tystnad ofta präglar barns reaktioner på våldet, vilket kan leda till att traumat osynliggörs och att skammen flyttas från förövaren till offret. De hot som uttalas i samband med misshandel upplevs ofta av barn som mycket verkliga och allvarliga, vilket medför att barnen lever med ett dödshot mot den förälder som blir slagen och hotad. Barn som genomgår behandling för att bearbeta sina erfarenheter av våld har beskrivit en värld fylld av oro. Möjligheterna till förändring upplevs av barnen i många fall som mycket små.

Människohandel är ett brott som i många fall sker över landsgränserna och ibland utnyttjas offren för människohandel för flera olika ändamål som tex prostitution, tvångsarbete, tiggeri och brottslig verksamhet som inbrott och stölder. Människohandlarna tar ibland ifrån offren deras passhandlingar när de anländer till destinationslandet. På det sättet begränsas deras rörelsefrihet. Därefter får de arbeta av en fiktiv skuld. Människohandel är ofta en del av den organiserade brottsligheten och brottet kan omfatta både ursprungsländer, transitländer och destinationsländer, men kan också ske endast inom ett land. Några faktorer som gör att barn hamnar i en utsatt position är efterfrågan på sexuella tjänster och billig arbetskraft, fattigdom, social utsatthet, låg utbildningsnivå och begränsade valmöjligheter. Människohandlarna utnyttjar sedan barnens utsatta position. I en del fall förses barnen med nya identiteter och förs ut ur hemlandet under täckmantel av familjeliknande konstellationer.

3. Syfte

Handlingsplanen för arbetet med våldsutsatta och våldsutövare är ett styrdokument för alla medarbetare. Den uttrycker socialnämndens övergripande mål med arbetet inom området.

Syftet med handlingsplanen är att beskriva förbättringsarbetet utifrån fastställda och uppföljningsbara mål med utgångspunkt i att minska våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld.

4. Socialnämndens ansvar

I socialtjänstlagens 5 kap 11 § framkommer att:

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Av 3 kap 3 § socialtjänstlagen framkommer också att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet samt att det ska finnas personal inom socialtjänsten med lämplig utbildning och erfarenhet för utförandet av uppgifter.

5. Ödeshögs socialnämnds strategiska mål gällande våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld

Alla människor oavsett könsidentitet, ålder, etnicitet samt sexuell läggning ska ha rätt till ett liv utan hot, våld, förtryck eller annan kränkande behandling.

- Allmänheten ska ges kunskap om våld i nära relation och var man kan få stöd.

Våld i nära relation är ett samhällsproblem. Det är därför av största vikt att det finns målgruppsanpassad information tillgänglig för att utsatta barn och vuxna ska få stöd och hjälp för att kunna förändra sin situation. Informationen och kommunikationen ska vara begriplig och anpassad efter olika gruppers och individers behov.

- Det ska finnas kunskap inom organisationen för att kunna identifiera risk för våld i nära relation, människohandel samt hedersrelaterat våld, utreda behov samt erbjuda insatser.

Kunskaper om respektive område bland yrkesverksamma är en viktig förutsättning för att personer som utsätts ska bli bemötta på ett kompetent och respektfullt sätt.

- Kvinnor och män som är utsatta för våld i nära relationer samt barn som upplever våld ska få de insatser som de har rätt till och har behov av.

Det är viktigt att yrkesverksamma har rätt kompetens för att kunna göra adekvata riskbedömningar samt att yrkesverksamma har tillgång till bedömningsinstrument för att bättre kunna utreda behov av insatser. Särskild hänsyn ska tas till barnperspektivet.

- Våldsutövare ska erbjudas insatser så att våldsutövandet upphör.

Insatser till våldsutövare eller till personer som är i riskzonen att begå våldshandlingar är av avgörande betydelse för att förebygga att våld upprepas. Våldsutövare ska därför ha tillgång till insatser av god kvalitet utifrån sina behov så att våldsutövandet upphör. Det är dock viktigt att insatser för personer som utövar våld utgår från den utsattas behov av trygghet och säkerhet.

- Det ska för arbetet mot våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld finnas en tydlig struktur för samverkan inom och mellan berörda verksamheter på individ och strukturell nivå.

Våld i nära relationer är ett komplext problem som kräver samverkan mellan berörda verksamheter. Samverkan är viktig dels utifrån individens perspektiv samt utifrån ett verksamhetsutvecklingsperspektiv. Det är viktigt att arbetet kring den enskilde individen är samordnat så att insatserna inte motverkar varandra. Samverkan ska därför ses som ett särskilt prioriterat område. (Med berörda verksamheter menas alla som kommer i kontakt med utsatta personer allt från olika myndigheter till ideella organisationer.)

6. Ödeshögs socialnämnds delmål gällande våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld

- Utveckla det förebyggande arbetet för att hot och våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld ska minska/upphöra.
- Utveckla arbetet med våldsutsatta för att öka stödet och anpassa det efter individens behov där hänsyn ska tas till personer med särskilda behov som t.ex. funktionsnedsättning och missbruksproblematik.
- Stöd och skydd för våldsutsatta och barn som utsätts och/eller bevittnar våld ska stärkas i kommunen.
- Utveckla arbetet för att motverka att flickor, pojkar, kvinnor och män utsätts för olika former av människohandel.
- Utveckla arbetet för att motverka att flickor, pojkar, kvinnor och män utsätts för olika former hedersrelaterat våld så att de kan leva i frihet utan våld och förtryck i hederns namn.

7. Genomförande

Arbetet och samverkan mot våld i nära relationer, människohandel och hedersrelaterat våld ska inkluderas i det befintliga arbetet inom socialförvaltningens olika enheter. Arbetssätt och förhållningssätt till målgrupperna ska integreras och bli en del av det dagliga arbetet för att fungera på lång sikt. För att särskilt lyfta fram viktiga delar i arbetet ska nedanstående områden genomföras. Det innebär dock inte att ytterligare insatser och åtgärder inte ska genomföras

Socialförvaltningens ledningsgrupp planerar för när varje aktivitet ska vara slutförd alternativt när den ska vara påbörjad. De ska även fastställa hur uppföljningen ska ske inom varje område.

Område	Mål	Aktiviteter	Tid	Ansvar	Uppföljning
Professionellt bemötande	Personal har rätt kunskap för att kunna bemöta personer inom målgrupperna för att kunna motivera och erbjuda rätt stöd.	Ge personal grund-/ vidareutbildning kring våld i nära relation/ människohandel/ hedersrelaterat våld som är anpassat efter enheternas behov.		Respektive chef på enheterna.	
Tillgänglig	Personer inom	Information om		Myndighetschef	

information	målgrupperna ska kunna hitta information om stöd.	stöd till våldsutsatta ska finnas på kommunens hemsida. Broschyr om stöd till våldsutsatta ska upprättas och delas ut.		i samarbete med socialkontoret och webbansvarig. Vid behov av mer anpassade broschyurer har respektive chef ansvar för att de upprättas så att det passar respektive verksamhet.	
Regelbunden kartläggning	God kännedom om målgruppernas situation.	Varje enhet ska ha dokumentations-system och arbetsätt som är anpassade utifrån respektive verksamhet för att möjliggöra regelbunden kartläggning. Resultat från kartläggning ska lämnas till socialstrateg.	Årligen senast den 1 april.	Respektive chef på enheterna.	
Analys av insatser	De insatser som erbjuds motsvarar målgruppernas behov.	För att kunna anpassa det förebyggande arbetet och insatserna till målgrupperna ska analys göras utifrån kartläggning, statistik och brukarnas upplevelse av stöd och insatser.		Myndighetschef i samarbete med socialstrateg.	
Insatser	Förebyggande	Resultat av		Myndighetschef	

	insatser och insatser till individ ska vara av god kvalité och tillgodose behoven.	analysen av insatserna ligger till grund för utformandet av insatser.			
Samverkan	Samverkan sker på sådant sätt att målgruppernas behov tillgodoses på ett bra sätt.	Respektive enhet tar fram arbetsätt/ rutiner för hur samverkan kring personer inom målgrupperna ska ske. Det kan gälla allt från samverkan på övergripande nivå till individnivå.		Respektive chef på enheterna	
Rutiner	Varje enhet ska ha rutiner för arbete med målgrupperna som är anpassad utifrån verksamhetens behov.	Efter kartläggning av enhetens behov inom området skapas rutiner.		Respektive chef på enheterna	